

Preventieakkoord

GEMEENTE HARDENBERG

GEWOON GEZOND

Waarom een lokaal preventieakkoord

De Corona crisis heeft ons extra doen beseffen hoe belangrijk een goede gezondheid is. Als we elkaar al iets wensten dan was en het een goede gezondheid. De waarde ervan leren we pas kennen als die bedreigd wordt. En dat gebeurde nu op grote schaal. We leerden tijdens de crisis veel over de essentie van positieve gezondheid: ook niet lijden aan Covid-19 kan bedreigend zijn voor de gezondheid. We wisten ook dat ziekte bij het leven hoort en dat ziek worden en de ziektelast beïnvloedbaar zijn.

Om die reden is in het kabinet Rutte III aangedrongen op een grotere inzet op het voorkomen van ziekte en zorg en een gezonder Nederland. In 2018 zijn ruim zeventig landelijke partijen met elkaar aan het werk gegaan om bindende afspraken te maken hoe we daar gezamenlijk vorm en inhoud aan kunnen geven. Men heeft gekozen voor een aanpak op drie onderwerpen die de grootste ziektelast veroorzaken: problematisch alcoholgebruik, roken en overgewicht. Als één van de belangrijkste uitdagingen werd het gezondheidsverschil tussen mensen met een lage en hoge sociaal economische status (SES) gezien. Mensen met een lage opleiding roken meer, hebben vaker problemen met overgewicht, bewegen te weinig en eten ongezonder. De gezondheidsproblemen staan vaak niet op zichzelf maar maken onderdeel uit van bredere achterliggende problematiek zoals schulden, werkloosheid en psychische problematiek. Bij de lage SES lijdt 21% aan depressie, angst-, chronische stressklachten ten opzicht van 9% bij de hoge SES waardoor zij blijven roken en meer overgewicht hebben. (bron: Pharos, 2021). Hoewel we de samenhangende analyse kunnen maken blijft een samenhangende aanpak vaak achter.

Met het sluiten van een landelijk akkoord wil de rijksoverheid gemeenten stimuleren om op lokaal niveau aan te sluiten met lokale akkoorden. Om de lokale ambities te kunnen vertalen naar acties wordt een uitvoeringsbudget beschikbaar gesteld.

In de landelijke nota ligt de focus op de thema's: roken, alcoholgebruik en overgewicht. Thema's die gedrag gerelateerd en daardoor zichtbaar zijn maar waarvan de oorzaak niet altijd wordt meegenomen in de aanpak. Het lijken wel rotte appels in de boom. We kiezen er voor om ook te kijken naar de wortels van de boom. Dat levert een aantal andere thema's op zoals laaggeletterdheid of armoede. Thema's die wat minder zichtbaar zijn. Voor deze thema's bestaan separate landelijke programma's waarvan we in Hardenberg gebruik maken, zoals "Gezond in de Stad" en "Kansrijke Start". Gezien de samenhang met de boven- en onderliggende thema's koppelen we al deze financiële middelen binnen het preventieakkoord aan elkaar.

In Hardenberg realiseren we ons dat gezondheid een verantwoordelijkheid is van de gehele gemeenschap: van inwoners, private en publieke organisaties samen. We kunnen elkaars kwaliteiten benutten bij het nastreven van gezamenlijke gezondheidsdoelstellingen. Het preventieakkoord is dan ook van de gemeenschap. De gemeente faciliteert de totstandkoming en uitvoering.

Dromen Positivo
Doen Samenwerken
Regelen
Organiseren
Verbinden
Observeren
Verhalen vertellen
Nieuwsgierig
Aansluiten doelgroep
Kritisch meedenken
Pionieren Luisteren

Talenten aanwezig op bijeenkomst 2 juni

Hoe kwamen we hier

In 2018 pionierden we als gemeente al met het sluiten van een akkoord tussen maatschappelijke partijen en inwoners van Dedemsvaart. Dat akkoord sloten we als onderdeel van de pilot rondom de aanpak van middelengebruik volgens het IJslandse model. Dit akkoord is in de uitvoeringsfase. De pilot is omgezet naar een structurele aanpak waar sinds dit jaar ook de kern Hardenberg op aangesloten is. In 2020 sloten we in Hardenberg ook al een sport,- en beweegakkoord. Ook in dit proces zagen we een sterke betrokkenheid van de lokale gemeenschap. Niet alleen om mee te denken maar vooral om mee te doen. Dat stimuleerde ons om een vergelijkbaar proces te starten voor het preventieakkoord. Te meer omdat we de verbinding zagen tussen de thema's binnen het sportakkoord en de thema's in het preventieakkoord: de zogenaamde BRAVO thema's. (Bewegen, Roken, Alcohol, Voeding en Ontspanning).

Op 2 juni '21 organiseerden we een startbijeenkomst voor ongeveer 60 belangstellenden met het doel hen te enthousiasmeren voor het preventieakkoord. We gaven dit een vervolg op 30 juni '21 in een verdiepingssessie. Vijfentwintig (vertegenwoordigers van) inwoners, private organisaties en gemeente werkten tijdens de bijeenkomst met elkaar de contouren van dit preventieakkoord uit. Buiten deze bijeenkomsten om hebben we gesprekken gevoerd met de Hardenbergse afdeling van Koninklijke Horeca Nederland.

Preventieakkoord Dedemsvaart 2018

De perspectiefboom: gezonde vruchten en wortels

In de perspectiefboom hangen onze vergezichten.

Wat we zien als we de problemen bij de wortel aanpakken.

Onze inwoners zijn dan gelukkig, zitten op hun plek en lekker in hun vel. De "Happy Hardenberger" doet er toe en doet mee, is verbonden met zichzelf (de "core") en de ander. Als het even tegen zit dan biedt de samenleving ondersteuning. Dat het tegen kan zitten is normaal en dat geven we onze weerbare kinderen mee. Iedereen heeft de mogelijkheid om zijn of haar talent te verkennen en om deze te ontplooiën. Hardenbergers durven te dromen en dit wordt niet belemmerd door geldzorgen. Onze inwoners zijn competent en in staat om zelfstandig (gezonde) keuzes te maken. We zien dat uiteindelijk terug in positieve gezondheidscijfers.

De perspectievenboom heeft stevige wortels nodig, bleek uit de inbreng van de aanwezigen. Sommige daarvan liggen wat aan de oppervlakte. Andere hebben tijd nodig om te groeien en gaan wat dieper. Daarom werd een oproep gedaan om af te stappen van projectmatige oplossingen en te werken aan structurele veranderingen. Stevige wortels krijg je verder door een goede samenwerking tussen jeugdgezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang en sport-, en culturele verenigingen. Met wendbare professionals die kennis en inzicht hebben van de dimensies van positieve gezondheid. Die in staat zijn om vroegtijdig te signaleren als het met de vruchten in de boom slecht dreigt te gaan. Die met het signaal naar iemand kunnen gaan die de juiste hulpvraag naar boven haalt en verwijst, bijvoorbeeld een centrale zorgverlener. Professionals in onderwijs, cultuur en sport maken leren en bewegen nog leuker. Kinderen leren dan op basis van ervaringen waardoor het geleerde betekenis krijgt. Gezondheidsvaardigheden kunnen al op jonge leeftijd mee worden gegeven. Een bewuste inwoner is beter in staat om de juiste keuzes te maken. Is in staat om eigen regie te voeren en is actief in de samenleving. Voelt zich gesteund. Er is een breed scala aan ontwikkelmogelijkheden waarin meer ruimte komt voor cultuur en natuur als middel om gezondheid te bevorderen. Gezonde keuzes worden laagdrempelig aangeboden in een woon-, en leefomgeving die gezond gedrag en elkaar ontmoeten stimuleert. De lokale horeca speelt hierin een actieve rol.

De perspectievenboom heeft voeding nodig. Tijdens de verdiepingsbijeenkomst is een gevarieerd pakket aan voedingsstoffen voorgesteld. Niet alle liggen binnen de lokale mogelijkheden, zoals de invoering van een basisinkomen. Daarnaast werden genoemd ->

BEWUSTWORDING

- Gezondheids(zorg)park
- Vitaliteitslab (op basis van positieve gezondheid)
- Voorlichting aan zwangeren, gericht op eerste 1000 dagen kind
- Photovoice methode, via beelden van de omgeving met elkaar in gesprek gaan
- Coach goedkope voeding
- Invloed van taal op gezondheid
- Theatervoorstellingen (pesten, alcohol en armoede)
- Kinderkoken

SCHOLEN EN ONDERWIJS

- Smaaklessen door een kok
- Foodcamps (www.foodchallengevoorscholen.nl)
- De Gezonde school (met adviseur)
- Ontwikkelen doorlopende leerlijn gezondheid van jong tot oud
- Moestuin
- Groene schoolpleinen
- Minimaal 2 uren bewegingsonderwijs door vakdocent
- Extra beweegmomenten rondom school
- **Programma's:**
 - Think, gericht op sociaal emotionele ontwikkeling.
 - Je brein de baas, lespakket van het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid
 - Helder op school, gericht op middelengebruik
 - Geluk lessen
 - Piep zei de muis, omgaan met spanningen
 - M@zl (medische advisering ziekgemelde leerlingen)
 - Weerbaarheidstraining (bijvoorbeeld schooljudo)

STIMULEREN BEWEGEN

- Kwiek route, bewegen en oefeningen met straatmeubilair
- Wandelmaatje (in het groen), bijvoorbeeld Ommetje

WIJK EN BUURT

- Ontmoetingsplek 55 plussers
- "Gewoon Gezond" wijken, samenwerking binnen de wijk of kern
- Wijktuin, generatietuin
- Prokkelpad, inwoners met en zonder beperking volgen een route door de wijk
- Thematische, culturele activiteiten voor zowel jong als oud
- Mystery visit lokale horeca, illegale horeca (denk aan keten) en paracommerciele instellingen, gericht op alcoholgebruik van jongeren.

SAMENLEVING

- Aanpassen sluitingstijden van Horeca: eerder open, 01.00 sluiten
- Ontwikkelen doorlopende leerlijn van jong tot oud, "Allemaal Anders op zoek naar gezondheid" omarmen.

En afsluitend: goede initiatieven aan elkaar verbinden

Met de opsomming van perspectieven en interventies wordt voor een deel tegemoet gekomen aan de kanttekening die is geplaatst bij de invulling van de problemenboom: stimuleren van gezondheidsvaardigheden en lange termijn perspectief ziet men als één van de oplossingen om de betrokkenheid van inwoners en doelgroepen te vergroten bij het verkrijgen van eigen regie op hun gezondheid.

Wat gaan we doen

In het akkoord leggen de medeondertekenaars de ambities (de gezonde vruchten) vast. De nadruk ligt hier op "mede". Het bereiken van de ambities vergt een gezamenlijke inspanning waaraan iedere ondertekenaar een eigen bijdrage levert. Dat kan zijn door mede te denken, mede te doen of mede te financieren bij de uitvoering.

Dit akkoord staat niet op zichzelf:

- door de ondertekening van dit akkoord verlengen we afspraken die we in 2018 maakten in het kader van de IJslanse aanpak middelengebruik en verbreden we die naar de kern Hardenberg. Samen met de betrokken scholen, Tactus, Halt, de Stuw, Cultuurkoepel Vechtdal werken we verder in twee focusgroepen (Ouders en Vrije Tijd) volgens de principes van het IJslanse model.
- op 15 september sloten we ons aan bij het convenant "naar een gezond gewicht in het Vechtdal". Een initiatief van Vitaal Vechtdal. Via dit regionale initiatief verbinden drie gemeenten hun lokale preventie akkoorden met regionaal werkende partners als de Saxenburghgroep en Zilveren Kruis met het doel om overgewicht in het Vechtdal te verminderen.
- de opbrengst van onze bijeenkomsten gebruiken we als input voor het gemeentelijk gezondheidsbeleid 2021-2024.

Na ondertekening van het preventieakkoord doen we een adviesaanvraag bij de Vereniging van Nederlandse Gemeente voor uitvoeringsbudget 2022 (en in 2022 voor 2023). Na toekenning van het landelijke budget stellen we in 2022 de procedure open voor de aanvraag van ondersteuning van interventies via www.gewoonactief.nl. Direct na ondertekening van het preventieakkoord stellen we de aanvraagprocedure open via www.gewoonactief.nl voor het gemeentelijk budget ten behoeve van interventies die al in 2021 uitgevoerd kunnen worden. Daarnaast kunnen belangstellenden gebruik maken van de mogelijkheid om zich te verdiepen in Positieve Gezondheid via het volgen van een basistraining of inspiratiesessie.

Hoe monitoren we

Een begeleidingsgroep bestaande uit lokale deskundigen heeft de regie over de uitvoering van het preventieakkoord en het bijbehorende budget. De regiegroep probeert ook actief om deelnemers te koppelen om het netwerk uit te breiden en ideeën uit te wisselen. De regiegroep zorgt daarnaast voor een evaluatie op het proces en de projecten die uitgevoerd worden. Onderdeel van deze evaluatie is de borging van projecten na twee jaar (De borging wordt gewaardeerd bij de toekenning van uitvoeringssubsidie). Verder deelt de regiegroep alle informatie richting de betrokken partijen die aangegeven hebben op de hoogte te willen blijven.

Via de IJssellandscan volgen we de trendontwikkeling.

Dit preventieakkoord is tot stand gekomen dankzij:

Bert Nijenhuis
Hilde Rotmensen
Miranda Kienhuis
Hetty Osseforth
Marielle de Jonge
Ellen Huizinga
Monique Haggenburg
Lennard de Leeuw
Sanne de Kreij
Wietske Huisman
Nicole Oolman
Bert Hamhuis
Thea Meijers
Kim Praas
Hilly de Klein
Miranda Dekker
Deirdre Janné
Mariëlle Boers
Alex Govers
Ellen van der Vegte
Frederik Jaspers Fajier
Paul Roessen
Jan Jaap Boessenkool
Monique Backers
Anne Marie Snoek
Hanneke Pielman
Marijke Noeverman
Lidia Hertogs - van den Berg
Mieke Vogelzang-Scholten
Miranda Snijder
Jeannet Stroobach
Johan de Ruiters
Ilona Zondag
Erny Lassche
Berrie Lammers
Karin Kleinherenbrink
Marlon Stevelink
Kees van Zanten
Chantal Walg

Voetbalvereniging Bergentheim
Alfa-college, werkgroep Hardenberg taalt naar laaggeletterdheid
Dietisten Groep
Beter Thuis Wonen
Beter Thuis Wonen
Onderwijsstichting Arcade
Participatieraad
De Rollepaal
GGD IJsselland
GGD IJsselland
GGD IJsselland

Baalderborggroep
Baalderborggroep
Ambiq

Impluz

Tactus
Vitaal Vechtdal
De Haere
De Stuw
Sportservice-Groep
Cultuurkoepel Vechtdal
Participatieraad
Casper Diemerschool
De Haere
Stichting de Kern
Alfa College
Zwangerschapspraktijk Mama Wijs
Vechtdal College Dedemsvaart
Vechtdal College Hardenberg
Scholengemeenschap de Nieuwe Veste
Zeven Linden College
Koninklijke Horeca Nederland, afdeling Hardenberg
Gemeente Hardenberg
Gemeente Hardenberg
Gemeente Hardenberg
Anders Gezond

Het preventieakkoord heeft een open karakter. Tijdens de looptijd van het akkoord bestaat de mogelijkheid de ambities te onderschrijven en deel te nemen aan het akkoord

Preventieakkoord

2021

